

BK- I.0813.15.2018
IK: 932744

Warszawa, 26 marca 2019 r.

**Pan
dr hab. inż. Witold Luty**

**Dyrektor
Przemysłowego Instytutu Motoryzacji**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych¹ (dalej: ustawa oib) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej², Minister Przemysłowości i Technologii przeprowadził kontrolę w zakresie działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania w Przemysłowym Instytucie Motoryzacji z siedzibą w Warszawie (dalej: „PIMOT” lub „Instytut”) w latach 2017-2018 (do dnia rozpoczęcia kontroli z możliwością zasięgnięcia informacji z okresów wcześniejszych w zakresie objętym kontrolą).

A. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA

Prowadzenie przez Instytut gospodarki finansowej budzi istotne zastrzeżenia. Dotyczą one ryzyk związanych z utrzymywaniem zbyt niskiego poziomu płynności finansowej, wysokiego stanu zobowiązań, nieterminowego regulowania płatności, ponoszenia dodatkowych kosztów z tytułu odsetek. W okresie objętym kontrolą Instytut nie rozwiązał skutecznie tych problemów. Ponadto, polityka rachunkowości PIMOT nie była aktualizowana od 2012 r. w sytuacji, gdy zmianie uległy istotne elementy systemu księgowego: zakładowy plan kont i oprogramowanie IT, a wieloletnie zaniedbania Instytutu w obszarze nadzoru nad Spółką, w której Instytut posiada 100% udziałów, nie zostały skutecznie w okresie objętym kontrolą usunięte.

PIMOT w latach 2015-2017 osiągał dodatni wynik finansowy, a poziom przychodów umożliwiał realizację zadań statutowych. W 2017 r. Instytut osiągnął zysk netto z całokształtu działalności w wysokości 1 248 430,96 zł. Jednakże zysk z działalności podstawowej w 2017 r. był ponad 10-krotnie niższy od zysku osiągniętego w 2016 r. (128 431,92 zł) i ponad 3-krotnie niższy od zysku z działalności innej niż podstawowa (438 995,89 zł). W tym zakresie były to wyniki niezadowolające. Należy zauważyć, że osiągnięte przez Instytut zyski z działalności podstawowej przy ich stałej od 2015 r. tendencji spadkowej nie są wystarczające do zapewnienia rozwoju Instytutu. Kluczowe jest aktywniejsze wykorzystanie posiadanego potencjału w celu rozwoju podstawowej działalności Instytutu, o której mowa w art. 2 ustawy oib.

Pomimo znacznego zmniejszenia stanu należności, co jest tendencją pożądaną, ich poziom w dalszym ciągu pozostaje relatywnie wysoki. W Instytucie, zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy oib, zostały utworzone wszystkie obowiązkowe fundusze. PIMOT utworzył również fundusz badań własnych, który jednak nie był wykorzystywany. Wdrożono procedury obiegu dokumentów i wewnętrznej kontroli finansowej. Kontrola finansowa była sprawowana prawidłowo. Operacje gospodarcze związane z dotacjami były prawidłowo ewidencjonowane, tj. na wyodrębnionych kontach księgowych.

¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 1158, ze zm.

² Dz. U. Nr 185, poz. 1092.

Instytut posiada zdolność do pełnej absorpcji środków – dotacje statutowe, które Instytut otrzymał z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego były wykorzystane w 100% w roku, na który je przyznano.

1. W 2017 r. zysk netto Instytutu wyniósł 1 248 430,96 zł i był niższy od zysku z 2016 r. o 14 219 418,38 zł i wyższy od zysku z 2015 r. o 991 697,76 zł. Podstawą wyjątkowo wysokiego zysku w 2016 r. były środki ze sprzedaży nieruchomości w kwocie 11 068 943,59 zł. Sprzedaż nieruchomości umożliwiła uregulowanie części zobowiązań. Zgodnie z bilansem na dzień 31 grudnia 2017 r. Instytut posiadał środki pieniężne w kasie i na rachunkach w wysokości 14 318 177,56 tys. zł. [Akta kontroli str. 99-145, 147-149, 175-178]

2. Zysk z działalności podstawowej w 2017 r. wyniósł 128 431,92 zł i był ponad 10-krotnie niższy niż zysk z działalności podstawowej w 2016 r. (1 377 320,61 zł). Wpływ na to miał m.in. znaczny wzrost kosztów własnych prac badawczo-rozwojowych. Na wzrost kosztu własnego prac badawczo-rozwojowych w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. wpłynęło rozliczenie kosztów prac zleconych przez beneficjentów sześciu projektów, w których PIMOT był podwykonawcą. [Akta kontroli str. 108-109, 147, 177-178]

3. Wynik z działalności innej niż podstawowa w latach 2015-2017 był dodatni, porównywalny w poszczególnych latach i stanowił: 2,42 % przychodów w 2015 r., 1,34 % w 2016 r. oraz 1,75 % w 2017 r. Zysk netto z działalności innej niż podstawowa wyniósł w 2017 r. 438 995,89 zł. Źródłem dochodów z innej działalności były przychody z wynajmu pomieszczeń. [Akta kontroli str. 41-45, 102-105, 147, 177-178]

4. Przychody z działalności podstawowej w porównaniu z 2016 r. wzrosły o 6,9% (z 19 199 205,09 zł do 20 529 634,36 zł). Pozytywnie należy ocenić, że przychody ze sprzedaży produktów i usług zwiększyły się o 32,9 % (z 9 201 605,28 zł do 12 226 729,85 zł). Przychody z dotacji zmniejszyły się o 17,0 % (z 9 997 599,81 zł do 8 302 904,51 zł). [Akta kontroli str. 51-81, 108-109, 147-148, 177-178, 181-183]

5. Wartość przychodów finansowych wzrosła blisko dziewięciokrotnie: z 40 498,00 zł do 388 003,56 zł. Na ich znaczny wzrost wpłynęły kwoty odsetek z tytułu sprzedaży gruntu oraz podatku od nieruchomości (zaksięgowanych w latach poprzednich jako koszty finansowe). [Akta kontroli str. 108-109, 177-178, 181-183]

6. Struktura przychodów w 2017 r. zmieniła się w stosunku do 2016 r. W 2017 r. wzrósł udział przychodów z działalności podstawowej do 82,05% przychodów ogółem (50,51% w 2016 r.), natomiast spadł udział pozostałych przychodów operacyjnych: w 2016 r. stanowił on 49,38 % ogółu przychodów, a w 2017 r. 16,4 %. Wzrósł udział przychodów finansowych z 0,11 % do 1,55 %. Zaistniałe zmiany były rezultatem sprzedaży nieruchomości. [Akta kontroli str. 108-109, 116-117, 147, 177-178, 181-183]

7. Koszty ogółem wyniosły 23 743 213,96 zł. Koszt własny sprzedaży stanowił 85,91% kosztów ogółem, pozostałe koszty operacyjne 12,32 %, koszty finansowe 1,75 %. Struktura kosztów w 2017 r. kształtowała się podobnie jak w 2016 r., z wyjątkiem kosztów wynagrodzeń, które wzrosły z 7,9 mln zł w 2016 r. do 9,7 mln zł w 2017 r. (o ponad 23%). [Akta kontroli str. 108-109, 119,147-151, 177-178]

8. Sprawozdanie finansowe wraz z podziałem zysku zostało zatwierdzone przez Ministra Przedsiębiorczości i Technologii. Biegły rewident dokonał badania sprawozdania finansowego – został wypełniony obowiązek określony w art. 64 ust. 4 pkt 4 ppkt a i b ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³. [Akta kontroli str. 100, 144-146, 149]

9. W badanym okresie Instytut nie miał zdolności terminowego regulowania zobowiązań, co należy ocenić negatywnie.

Wartość wskaźnika bieżącej płynności Instytutu wynosiła 0,73 i była niższa, wg stanu na dzień 31.12.2017 r., niż zalecana, tj. między 1,2 – 2,0. W latach 2014-2015 wskaźnik płynności również był poniżej wartości oczekiwanych (0,25 w 2015 r. i 0,49 w 2014 r., jedynie na dzień 31.12.2016 r. osiągnięto pożądaną wartość wskaźnika). Wartość wskaźnika poniżej 1,0 wskazuje na utratę przez Instytut zdolności do terminowego regulowania zobowiązań. Zasadne jest podjęcie pilnych i skutecznych działań w celu zapewnienia płynności finansowej PIMOT. Wskaźniki powinny pozostawać pod stałą kontrolą Kierownictwa.

[Akta kontroli str. 197-198]

³ Dz. U. z 2018 r. poz. 395 ze zm.

10. W 2017 r. zobowiązania⁴ Instytutu uległy zmniejszeniu o 15,5%, to jest z kwoty 9 767 933,18 zł na początku roku do 8 250 749,75 zł na koniec roku obrotowego. Zobowiązania z tytułu podatków i ZUS opłacane były w terminie.

Na sumę zobowiązań występujących na koniec 2017 r. składały się:

- rozrachunki z dostawcami i odbiorcami: 649 162,67 zł;
- kredyty (w rachunku bieżącym oraz inwestycyjnym): 2 960 537,22 zł;
- rozrachunki publiczno-prawne: 1 163 303,81 zł;
- rozrachunki z pracownikami z tytułu wynagrodzeń: 605 060,10 zł, które zostały zapłacone do 5 stycznia 2018 r.;
- inne rozrachunki z pracownikami: 6 688,73 zł;
- inne: 2 975 736,22 zł., stanowiące zobowiązanie wobec MNiSW z dotacji celowej dla byłego IPiEO.

[Akta kontroli str. 41-43, 102 -107, 114-116, 151-171, 189-191, 201-204]

11. Na koniec 2016 r. należności PIMOT wyniosły 13 333 104,49 zł, w tym z tytułu dostaw i usług 12 898 209,60 zł. Na koniec 2017 r. uległy one zmniejszeniu o 11 547 316,50 zł w porównaniu z 2016 r. i wynosiły 1 785 787,99 zł, w tym z tytułu dostaw i usług 1 303 209,60 zł. Należności przeterminowane stanowiły kwotę 981 794,56 zł, w tym 54,36 % to należności przeterminowane do 3 m-cy, 39,25 % to należności przeterminowane powyżej 12 m-cy. Na obniżenie stanu należności w 2017 r. decydujący wpływ miała kwota 11 068 943,59zł, pochodząca ze sprzedaży nieruchomości, która została – zgodnie z zapisami aktu notarialnego – uregulowana w grudniu 2017 r.

Instytut posiada procedurę windykacyjną PO-26 „Kontroling należności” z 4 października 2011 r. W celu zwiększenia skuteczności ściągania należności Instytut korzysta również z usług firmy zewnętrznej. Zgodnie z procedurą windykacyjną Instytut w pierwszej kolejności wystawia dwa wezwania w sprawie zapłat. W przypadku braku reakcji dłużnika sprawa zostaje skierowana do firmy zajmującej się windykacją. W badanym okresie do firmy windykacyjnej skierowano 52 faktury na łączną kwotę 203 896,98 zł. Odzyskano należności w kwocie 141 728,05 zł (69,51%). Z tytułu wykonywania obsługi należności przez firmę zewnętrzną PIMOT poniósł w badanym okresie łączne koszty w wysokości 29 427,75 zł.

[Akta kontroli str. 45-49, 53-81, 153-171, 199-200, 205-206]

12. Z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego Instytut otrzymał dotacje na działalność statutową (utrzymanie potencjału badawczego):

- w 2017 r. – 6 048 880 zł⁵;
- w 2018 r. – 6 107 040 zł⁶.

Instytut posiada zdolność do pełnej absorpcji środków. Wszystkie środki dotacji na utrzymanie potencjału badawczego przyznane na lata 2015, 2016 i 2017 zostały w tych latach wykorzystane.

Operacje gospodarcze związane z dotacjami były prawidłowo ewidencjonowane, tj. na wyodrębnionych kontach księgowych. [Akta kontroli str. 207-234, 319-320]

13. Nie stwierdzono nieprawidłowości przy zawieraniu umów cywilnoprawnych.

W 2017 r. Instytut zawarł:

- 43 umowy zlecenia na łączną kwotę 116 641,80 zł, w tym 7 umów z 5 pracownikami Instytutu na łączną kwotę 20 267,00 zł;
- 181 umów o dzieło na łączną kwotę 302 754,00 zł, w tym 52 umowy z 19 pracownikami Instytutu na łączną kwotę 92 662,00 zł.

W 2018 r. Instytut zawarł:

- 25 umów zlecenia na łączną kwotę 84 689,60 zł, w tym jedną na kwotę 3 300,00 zł z pracownikiem Instytutu;
- 109 umów o dzieło na łączną kwotę 116 336,00 zł i 1 200 EUR, w tym 11 umów z 6 pracownikami Instytutu na łączną kwotę 4 972,00 zł.

⁴ Tabela Nr 5 Stan należności i zobowiązań Instytutu.

⁵ Informacja MNiSW nr 3880/E-281/S/2017 z dn. 14 lutego 2017 r.

⁶ Informacja MNiSW nr 3880/E-281/S/2018 z dn. 26 czerwca 2018 r.

Zbadano umowy zawarte na najwyższe kwoty⁷. Umowy były zawierane celowo, tj. przedmioty umów były związane z zadaniami realizowanymi przez Instytut. Umowy z pracownikami zawierały zapisy, że prace będące treścią umowy zostaną wykonane poza wymiarem czasu pracy wynikającym z umowy o pracę. Zakresy obowiązków pracowników, z którymi zawierano umowy, nie pokrywały się z przedmiotem umów. Ponad połowa wszystkich umów dotyczyła wykonania opinii rzeczoznawczych oraz tłumaczeń. Zgodnie z wyjaśnieniami Zastępcy Dyrektora, umowy cywilnoprawne z pracownikami zawierane były, gdy potrzebna była wiedza specjalistyczna wykraczająca poza zakres obowiązków pracowniczych⁸. Jednakże, biorąc pod uwagę liczbę umów zawartych z pracownikami należy podkreślić, że zasadą powinno być wykonywanie przez pracowników zadań na podstawie i w ramach stosunku pracy. Zakresy powierzanych pracownikom zadań powinny być określone, a w razie potrzeb modyfikowane w taki sposób, by jak najpełniej zaspokajać potrzeby Instytutu. W rezultacie realizacja dodatkowych zadań nie powinna być przedmiotem umów cywilnoprawnych, natomiast w przypadku zaistnienia uzasadnionych okoliczności, należy w szczególności wziąć pod uwagę inne formy wynagradzania pracowników za wykonanie dodatkowych zadań, np. poprzez przyznanie dodatków zadaniowych, itp. [Akta kontroli str. 235-296]

14. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zbadanej dokumentacji postępowań o udzielenie zamówień publicznych w trybie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁹. W okresie objętym kontrolą udzielono 8 zamówień publicznych o wartości szacunkowej powyżej 30 tys. euro (5 w 2017 r. i 3 w 2018 r.). Kontrolą objęto dokumentację najwyższego kwotowo zamówienia publicznego z 2018 r. oraz przypadkowego z 2017 r.¹⁰. Oba zamówienia publiczne zostały przeprowadzone zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych¹¹ oraz Instrukcją postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych w Instytucie¹².

[Akta kontroli str. 297-318]

15. Przy dokonywaniu zakupów o wartości poniżej 30 tys. euro nie były przestrzegane obowiązujące w Instytucie regulacje wewnętrzne, co należy ocenić negatywnie.

W Instytucie zakupy o wartości poniżej 30 tys. euro regulują dwa zarządzenia:

- w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości nie przekraczającej kwoty, o której mowa w art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, regulujące zasady udzielania zamówień, przygotowanie postępowania oraz zasady dokonywania zakupów za kwoty: do 5 tys. zł, powyżej 5 tys. zł oraz powyżej 20 tys. zł.
- w sprawie wprowadzenia procedury dotyczącej realizacji zakupu, dostawy towarów i usług oraz robót budowlanych w PIMOT¹³.

W toku kontroli zamówień publicznych o wartości poniżej 30 tys. euro zbadano: 8 zamówień udzielonych w 2018 r. oraz 10 zamówień udzielonych w 2017 r.¹⁴. Stwierdzono, że dokumentacja jest prowadzona starannie i zgodnie z obowiązującą procedurą. Negatywnie natomiast należy ocenić, że w 10 (z 18) przypadkach nie zawarto umowy w formie pisemnej, tj. naruszono § 8 ust. 2 Regulaminu, zgodnie z którym zamówienia, których wartość przekracza 5 000 zł wymagają zawarcia umowy na piśmie¹⁵.

⁷ Próbę dobrano w sposób celowy, wskazując umowy o najwyższej wartości, zawarte w okresie od 1.01.2017 r. do dnia rozpoczęcia kontroli. Próbą objęto 3 z 63 umów o dzieło zawartych z pracownikami; 2 z 8 zawartych z pracownikami umów zlecenia; 11 z 227 zawartych umów o dzieło z osobami niebędącymi pracownikami; 16 na 60 zawartych umów zlecenia z osobami niebędącymi pracownikami.

⁸ Wyjaśnienia z dn. 26.09.2018 r. dotyczące zawierania umów o dzieło z pracownikami Instytutu.

⁹ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tj. Dz.U. z 2018 r., poz. 1986).

¹⁰ 2/D/BPL/2017 – w trybie przetargu nieograniczonego o wartości 132 422,76 zł na dostawę paliw płynnych do samochodów flotowych oraz badawczych dla PIMOT- oraz 4/D/BLE/2018 – w trybie przetargu nieograniczonego o wartości 3 875 000,00 zł na dostawę i montaż wyposażenia komory do badań kompatybilności elektromagnetycznej w laboratorium elektroniki i akustyki PIMOT.

¹¹ Karty ustaleń wraz z listami kontrolnymi.

¹² Instrukcja wprowadzona zarządzeniem nr 3/2014 Dyrektora Instytutu z dn. 30 stycznia 2014 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania zamówień publicznych w PIMOT.

¹³ Zarządzenia Dyrektora Instytutu, odpowiednio: nr 6/2013 z dn. 9.05.2013 r. i nr 11/2013 z dn. 6.09.2013 r.

¹⁴ Doboru próby dokonano wybierając zamówienia o największej wartości z 2018 r. (8 spośród 48 szt. pow. 12 000 zł oraz o największej wartości i istotności z 2017 r. (10 szt. spośród 49 z zamówień powyżej 45 000 zł).

¹⁵ § 8 ust. 2 Zarządzenia nr 6/2013 - Regulamin udzielania zamówień publicznych o wartości nie przekraczającej kwoty, o której mowa w art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29.01.2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 z późn. zm.).

Stwierdzono również w 1 przypadku (na 18) mniej rozeznań cenowych niż zalecane zapisami regulaminu wewnętrznego¹⁶. Powyższe wymaga podjęcia pilnych działań korygujących. [Akta kontroli str. 297-298]

16. W toku oględzin programu finansowo-księgowego wykorzystywanego w Instytucie stwierdzono, że działalność inna niż podstawowa była wyodrębniona pod względem rachunkowym, a księgi rachunkowe za 2017 r. są zamknięte i nie ma możliwości ich edytowania. [Akta kontroli str. 151-153, 321-322]

17. Negatywnie należy ocenić, że Polityka rachunkowości nie była aktualizowana od 2012 r. w sytuacji, gdy zmianie uległy istotne elementy systemu księgowego: zakładowy plan kont i oprogramowanie IT, co stanowi naruszenie art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 uor Instytut posiadał Zasady (Politykę) Rachunkowości – Zarządzenie Dyrektora nr 2/NE/2012 z 31 października 2012 r., sporządzone w języku polskim i zawierające wszystkie elementy wymagane przepisami art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁷.

Nieaktualne przepisy w Polityce rachunkowości dotyczyły oprogramowania wspomagającego prowadzenie ksiąg rachunkowych, Zakładowego Planu Kont (konta z ZPL występujące w załączniku do Polityki rachunkowości nie są spójne z ZPL w oprogramowaniu wspomagającym księgowość) oraz w pkt. 14 w rozdziale 1, gdzie figurują odniesienia do nieistniejącego od 2015 r. Ministerstwa Gospodarki.

[Akta kontroli str. 151-153, 323-360]

18. Zgodnie z Polityką rachunkowości Instytut mógł utrzymywać pogotowie kasowe w kwotach: 30 000 zł oraz 5 000 EUR wynikające z konieczności bieżących zakupów oraz wypłaty zaliczek na podróże służbowe.

Pogotowie kasowe w 2017 r. było wykorzystywane głównie na pokrycie zakupów materiałów budowlanych (3 z 4 zakupów na kwoty powyżej 10 tys. zł). Wysokość wydatkowanych z pogotowia kasowego kwot była niewspółmierna do ustalonych limitów. Wymaga rozważenia zasadność i racjonalność utrzymywania pogotowia kasowego na tak wysokim poziomie. [Akta kontroli str. 43, 83-97]

19. W Instytucie wdrożono procedury obiegu i kontroli dokumentów księgowych – w załączniku nr 5 do Polityki rachunkowości (pkt I-III-1) z dnia 31.10.2012 r.¹⁸. Kontrola dowodów księgowych pod względem merytorycznym i rachunkowym była sprawowana prawidłowo. Zbadane dowody księgowe¹⁹ były prawidłowo ewidencjonowane, zawierały elementy wymienione w art. 21 uor i były rzetelne²⁰. [Akta kontroli str. 153]

20. Negatywnie należy ocenić to, że Instytut nieterminowo realizował płatności, ponosząc z tego tytułu koszty odsetek.

W trakcie kontroli dokumentów finansowych (faktur) stwierdzono przekroczenie terminów płatności dla 103 z 382 faktur z marca 2017 r., 128 z 397 z sierpnia i 46 z 309 z kwietnia 2018 r. Od nieterminowych płatności za faktury PIMOT zapłacił kontrahentom odsetki na podstawie otrzymanych not odsetkowych lub według rozliczenia na fakturze: w 2017 r. 20 kontrahentom w łącznej kwocie 6 578,85 zł oraz w 2018 r. 9 kontrahentom w łącznej kwocie 145,42 zł.

Jak wyjaśniła Główna Księgowa PIMOT²¹, przyczyną nieterminowego regulowania faktur był przede wszystkim brak środków, zbyt krótki okres pomiędzy wpływem faktur do PIMOT a terminem płatności oraz indywidualne decyzje dyrektorów, ustalające kolejność dokonywania płatności w przypadku braku środków. W 2018 r. faktury były nieterminowo regulowane z powodu zbyt krótkiego okresu pomiędzy wpływem faktur do PIMOT, a terminem płatności uniemożliwiającym przygotowanie ich do zapłaty oraz wnikliwą analizą faktur zakupowych przez nowego dyrektora pod kątem prawidłowości i celowości zakupu oraz źródeł ich finansowania.

[Akta kontroli str. 153-171, 199, 360-362]

¹⁶ PIMOT dokonując rozeznania cenowego znalazł tylko 2 wykonawców, którzy specjalizują się w usługach będących przedmiotem zamówienia, od nich pozyskał oferty na wykonanie zamówienia i do jego realizacji wybrał tańszą ofertę.

¹⁷ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2017 r., poz. 2342. ze zm.), dalej: ustawa uor.

¹⁸ Zarządzenie nr 2/NE/2012 Dyrektora z dn. 31 października 2012 r.

¹⁹ Zbadano 1088 dokumentów księgowych (faktury) z marca i sierpnia 2017 r. oraz z kwietnia 2018 r., co stanowiło odpowiednio: 13 %, 14 % oraz 16 % faktur z poszczególnych lat (do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych), tj. 3001 faktur z 2017 r. oraz 1940 faktur z 2018 r.

²⁰ W rozumieniu art. 22 uor.

²¹ Wyjaśnienia z 2 października 2018 r.

21. Dyrektor oraz Rada Naukowa Instytutu przestrzegali wymogów formalnych dotyczących sporządzania, opiniowania i zatwierdzania dokumentów finansowych określonych w art. 52 ust. 1 uor oraz art. 18 ust. 11-12 i art. 29 ust. 2 pkt 9 -11 oib, a także zasad sprawozdawczości finansowej. [Akta kontroli str. 171]

22. Spełniono wymogi formalne przy rozporządzaniu majątkiem.

W 2017 r. PIMOT dokonał sprzedaży składników aktywów trwałych zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy oib i z § 28 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 października 1993 r. w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych przez przedsiębiorstwa państwowe oraz warunków odstąpienia od przetargu²². PIMOT sprzedał w 100 % umorzone środki trwałe (2 piece grzewcze olejowe, 2 transformatory i frezarkę) na łączną kwotę 10 878,05 zł. Rozporządzenie majątkiem za pomocą instrumentów prawnych wskazanych w art. 17 ust. 1 i 5 ustawy oib nie miało zastosowania w badanym okresie. [Akta kontroli str. 171-173]

23. Wieloletnie zaniedbania Instytutu w obszarze nadzoru nad Spółką, w której Instytut posiada 100% udziałów, nie zostały skutecznie w okresie objętym kontrolą usunięte.

PIMOT był właścicielem 100% udziałów w Centrum Badawczo-Rozwojowym Motoryzacji i Energii Odnawialnej Sp. z o.o. Do podstawowej działalności Spółki należą badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk technicznych. Ostatnie sprawozdanie finansowe złożone w KRS dotyczyło 2010 r. W celu usunięcia zaległości formalno-prawnych Zarząd Spółki sporządził zaległe sprawozdania z zamiarem postawienia Spółki w stan likwidacji. W dniu 26 października 2018 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników CBRMiEO Sp. z o.o., na którym powzięto uchwałę w sprawie wyboru firmy audytorskiej do badania sprawozdań finansowych Spółki za lata 2011-2017. Zwołując NZW, PIMOT sukcesywnie realizuje zalecenia DNP²³, które w ostatecznym wyniku mają doprowadzić do zlikwidowania Spółki.

Wymóg dotyczący przestrzegania zakazu obejmowania i nabywania akcji bądź udziałów przez Kierownictwo Instytutu, określony w art. 28 ust. 1 ustawy oib, został spełniony. [Akta kontroli str. 369-372, 403]

24. Zgodnie z art. 19 ust. 1 i 2 ustawy oib zostały utworzone fundusze: statutowy, rezerwowy, Fundusz Badań Własnych, Fundusz Nagród, Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (ZFŚS). Stan funduszy przedstawiał się następująco (w zł):

Fundusze	Stan na 31.12.2017 r.	Stan na 30.06.2018 r.
Fundusz statutowy	24 589 156,71	24 589 159,71
Fundusz z aktualizacji wyceny	2 832 624,35	2 815 332,17
Fundusz rezerwowy	1 530 142,36	1 661 016,84
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	544 722,57	778 315,61
Fundusz badań własnych	15 063 598,82	15 502 155,30
Fundusz nagród	509 856,95	1 009 856,95

Stwierdzono, że PIMOT dokonuje odpisów na Fundusz Badań Własnych, ale z nich od 2013 r. nie korzysta. Dyrektor wyjaśnił, że „w badanym okresie, ze względu na duże obciążenie pracowników naukowych pracami wykonywanymi w ramach usług badawczych komercyjnych, projektów realizowanych w ramach działalności statutowej oraz innych projektów badawczych, nie było wśród tych pracowników zainteresowania wykorzystaniem środków z Funduszu Badań Własnych”²⁴.

W 2018 r., z zysku za 2017 r., dokonano odpisu na Fundusz Rezerwowy w wysokości 10,48%, zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy oib. Na Fundusz Badań Własnych dokonano odpisu w wysokości 35,13 %. Na Fundusz Nagród dokonano odpisu 40,05% zysku, a na ZFŚS – 14,34%. Pozostałego odpisu na ZFŚS w wysokości 54 593,04 zł dokonano na podstawie art. 5 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych²⁵.

Propozycja podziału zysku za 2017 r., po zaopiniowaniu przez Radę Naukową²⁶, została przedstawiona Ministrowi Przedsiębiorczości i Technologii w Sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy 2017. Po dokonaniu zmian minister nadzorujący zaakceptował podział zysku. [Akta kontroli str. 43, 81-83, 113, 149, 373-376]

²² Dz.U. Nr 97, poz. 443

²³ Przekazane w piśmie DNP-IV.011.36.1.2018 (IK.598602) z dn. 10.08.2018 r.

²⁴ Pismo PIMOT znak: R.080.2.2018.15.BP (L.dz. 1682/2018) z dn. 05.12.2018 r.

²⁵ Ustawa z dn. 4.03.1994 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 800, ze zm.).

²⁶ Uchwała Rady Naukowej nr 11 z dn. 27.03.2018 r.

B. ORGANIZACJA I JAKOŚĆ PRACY

Struktura organizacyjna PIMOT była adekwatna do zadań realizowanych przez Instytut. Regulacje wewnętrzne były opiniowane zgodnie z ustawą oib i ustawą Kodeks pracy.

Nieprawidłowością było to, że w Regulaminie pracy Instytutu obowiązującym do dnia 13 września 2018 r. nie określono sposobu informowania pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą, co stanowiło naruszenie art. 104¹ § 1 pkt 8 Kodeksu pracy. Nieprawidłowość ta została usunięta.

Pozytywnie należy ocenić utrzymanie przez Instytut kategorii naukowej A w ostatniej ocenie działalności naukowej i badawczo-rozwojowej przeprowadzonej przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2017 r. oraz podjęcie przez Instytut działań w zakresie elektromobilności, jednego z zadań priorytetowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Pracownicy zatrudnieni przy realizacji badań naukowych stanowią od kilku lat ok. 66 % ogólnej liczby zatrudnionych, przy czym widoczny jest stały spadek zatrudnienia w grupie pracowników naukowych i badawczo-technicznych. W celu rozwoju kadry Instytutu zasadnym jest nadanie kwestii naboru i rozwoju zawodowego rangi jednego z priorytetów Kierownictwa. W 2017 r. odnotowano lepsze wyniki ocen okresowych pracowników w stosunku do 2015 r., szczególnie w grupie pracowników badawczo-technicznych.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w wyborze i funkcjonowaniu Rady Naukowej. Prawidłowo, tj. zgodnie z przepisami ustawy oib, dokonano wyborów rzecznika dyscyplinarnego i komisji dyscyplinarnej.

25. Struktura organizacyjna PIMOT była adekwatna do zadań realizowanych przez Instytut i umożliwiała ich realizację. Strukturę Instytutu określa Regulamin organizacyjny Przemysłowego Instytutu Motoryzacji²⁷, ustalony przez Dyrektora Instytutu po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej oraz Zakładowej Organizacji Związkowej.

Analiza przepisów Regulaminu organizacyjnego i Statutu PIMOT wykazała, że zapisy tych dokumentów w zakresie działania Instytutu, różnią się w kilku punktach. W Statucie figurują zapisy o certyfikacji biopaliw oraz certyfikacji wyrobów w systemie REDcert (zgodnie z kryteriami zrównoważonego rozwoju), które nie znajdują odzwierciedlenia w Regulaminie. W Regulaminie znajduje się natomiast zapis o certyfikacji kolektorów słonecznych, który nie figuruje w Statucie (§ 4 ust. 2 pkt 1 lit. b i ust. 4 pkt 6 Statutu, § 2 ust. 2 pkt 1 lit. b i ust. 4 pkt f Regulaminu).

Ponadto, w § 4 ust. 2 pkt 1 lit. d Statutu wskazano, że zakres działania Instytutu obejmuje w szczególności prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie poprawy dostępu dla osób niepełnosprawnych do wysokiej jakości przedmiotów ułatwiających poruszanie się, urządzeń i technologii wspomagających, w tym zdobywania uprawnień do bezpiecznego ich używania. Zapis ten nie znajduje odzwierciedlenia w zapisach Regulaminu organizacyjnego PIMOT.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił²⁸, że *Certyfikacja w systemie REDcert należy do nowego zakresu działania i zgodnie z zasadami zapis o prowadzeniu takiej usługi został umieszczony w Statucie. Zapisy w Statucie PIMOT dotyczące certyfikacji paliw, biopaliw i biokomponentów różnią się od zapisów w Regulaminie organizacyjnym o dodatkowe wyszczególnienie dotyczące certyfikacji kolektorów słonecznych i braku słowa „biopaliw”. Te różnice wynikają z zaprzestania procesu certyfikacji kolektorów słonecznych(...), wynikającego między innymi z braku zapotrzebowania rynkowego.* Dyrektor poinformował, że nowa wersja Regulaminu organizacyjnego jest w trakcie opracowania.

W 2017 r. w Instytucie nastąpiły zmiany organizacyjne polegające na utworzeniu nowej komórki, tj. Zakładu Elektromobilności. Realizowane przez Zakład zadania z zakresu mobilności elektrycznej w Polsce wpisują się w Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Instytut posiada Oddział w Łodzi, gdzie znajduje się Laboratorium Hamulców, będące integralną częścią Instytutu. Laboratorium nie stanowi odrębnej struktury organizacyjnej – czynności kadrowe i finansowo-księgowe na rzecz Laboratorium wykonywane są w Warszawie. [Akta kontroli str. 409-411, 469-522]

²⁷ Stanowiący załącznik do Zarządzenia nr 17/2015 Dyrektora z dnia 28 sierpnia 2015 r., zmieniany Aneksami nr 1/2015, 2/2015 i 3/2015 z dn. 28.08.2015 r.

²⁸ Pismo z dn. 19.09.2018 r., znak: R.0810.2.2018.9.BP, str. 5-6.

26. Kluczowym elementem dla prawidłowej realizacji zadań statutowych Instytutu jest wysoko wykwalifikowana kadra. W 2017 r. w Instytucie zatrudnionych było ogółem 179 pracowników. Z tej liczby 10%, stanowili pracownicy naukowcy (18 osób), 8% – pracownicy badawczo-techniczni (14 osób) i 48,6% – pracownicy inżynieryjno-techniczni (87 osób). Są to pracownicy zatrudnieni przy realizacji badań naukowych oraz prac badawczych i wdrożeniowych, ich udział w ogólnej liczbie pracowników PIMOT w 2017 r. wyniósł 66,48%. W latach 2015 i 2016 udział ten kształtował się na zbliżonym poziomie (odpowiednio 65,75% i 66,07%). Widoczny jest postępujący spadek zatrudnienia w grupie pracowników naukowych i badawczo-technicznych. Z uwagi na techniczny charakter zadań prowadzonych przez Instytut blisko połowę pracowników Instytutu stanowią osoby zatrudnione na stanowiskach inżynieryjno-technicznych. Wszyscy pracownicy PIMOT byli zatrudnieni na podstawie umowy o pracę.

Według stanu na dzień 31 sierpnia 2018 r. ogólna liczba zatrudnionych wzrosła do 184 pracowników. Zwraca uwagę wzrost liczby pracowników administracyjno-ekonomicznych o 12 osób (wzrost o 30%): przyjęto 7 nowych pracowników i przesunięto 5 dotychczas zatrudnionych. W pozostałych grupach nastąpiły niewielkie ruchy kadrowe.

Stan i strukturę zatrudnienia przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie	31.08.2018 r.	31.12.2017 r.	31.12.2016 r.	31.12.2015 r.
I.	Stan zatrudnienia ogółem, w tym:	184	179	168	181
1.	Pracownicy naukowcy, w tym:	17	18	19	21
	- na stanowisku profesora zwyczajnego	4	5	6	6
	- na stanowisku profesora nadzwyczajnego	5	5	5	6
	- na stanowisku profesora wizytującego	—	—	—	—
	- na stanowisku adiunkta	3	3	3	4
	- na stanowisku asystenta	5	5	5	5
2.	Pracownicy badawczo-techniczni	13	14	16	29
3.	Pracownicy inżynieryjno-techniczni	85	87	76	69
4.	Pracownicy administracyjno-ekonomiczni	52	40	37	40
5.	Pracownicy biblioteczni i pracownicy dokumentacji naukowej	1	1	1	1
6.	Pracownicy na stanowiskach robotniczych	8	11	13	13
7.	Pracownicy na stanowiskach obsługi i innych	8	8	6	8

[Akta kontroli nr 383, 405, 527-632]

27. Instytut podejmował działania w celu zapobieżenia powstaniu luki pokoleniowej. W 2017 r. w Instytucie praktyki zawodowe odbyło 59 studentów, a w 2018 r. – 38 studentów. Instytut, wg stanu na 31 sierpnia 2018 r., zatrudniał na podstawie umowy o pracę dwunastu spośród praktykantów z 2017 r.

Polityka szkoleniowa jest jednym z kluczowych obszarów zarządzania. W ramach rozwoju kadry naukowej pracownicy Instytutu brali udział w szkoleniach w kraju i za granicą. W 2017 r. 16 pracowników związanych z nauką wzięło udział w 9 szkoleniach, a w 2018 r. 16 pracowników w 12 szkoleniach. Ponadto, PIMOT w okresie objętym kontrolą zorganizował 23 seminaria dla klientów zewnętrznych z zakresu działania Instytutu. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę pracowników zatrudnionych przy realizacji badań naukowych oraz prac badawczych i wdrożeniowych, liczba uczestników różnych form szkoleniowych jest niewielka.

W Instytucie nie ma opracowanego dokumentu dotyczącego polityki rozwoju i doskonalenia zawodowego pracowników. Zasadnym jest zatem, aby Kierownictwo Instytutu opracowało politykę rozwoju kadr Instytutu, uwzględniając perspektywiczne cele rozwoju organizacji oraz potrzeby pracowników w tym zakresie. Warto rozważyć także wdrożenie, oprócz klasycznych metod rozwoju typu seminaria, konferencje, itp., również innych możliwości rozwojowych, adekwatnych do profilu Instytutu (bezpośrednia opieka naukowa i techniczna doświadczonych współpracowników, umożliwienie konsultacji z pracownikami naukowymi z innych jednostek w kraju i za granicą, wspomaganie w pozyskaniu i realizacji projektów ukierunkowanych na rozwój naukowy i techniczny).

[Akta kontroli str. 381]

28. Organizację pracy w Instytucie w okresie objętym kontrolą regulowały: Statut Instytutu zatwierdzony przez Ministra Rozwoju i Finansów w dniu 26 maja 2015 r., zastąpiony Statutem zatwierdzonym w dniu 25 maja 2017 r. oraz regulacje wewnętrzne, w tym:

- a) Regulamin Organizacyjny Instytutu, wprowadzony zarządzeniem Dyrektora²⁹ z zachowaniem wymogu określonego w art. 6 ust. 4 ustawy oib, tj. po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej oraz zakładowych organizacji związkowych;
- b) Regulamin pracy Instytutu, wprowadzony zarządzeniem Dyrektora³⁰ z zachowaniem wymogu określonego w art. 104² § 1 ustawy Kodeks pracy, tj. zaopiniowania przez zakładową organizację związkową. W Regulaminie pracy Instytutu obowiązującym do dnia 13 września 2018 r. nie określono sposobu informowania pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą. Była to nieprawidłowość, stanowiąca naruszenie art. 104¹ § 1 pkt 8 Kodeksu pracy. Regulamin pracy PIMOT, który wszedł w życie 14 września 2018 r.³¹, uzupełniono w § 70 lit. C o zapisy ustalające obowiązki określone w art. 104¹ § 1 pkt 8 KP;
- c) Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy Pracowników Instytutu, wprowadzony zarządzeniem Dyrektora³². Dokument został zaopiniowany przez Radę Naukową³³ oraz zakładową organizację związkową i został wpisany do Rejestru ZUZP³⁴. Załącznikiem do ZUZP jest Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych zaopiniowany przez zakładową organizację związkową. ZUZP został wpisany do Rejestru ZUZP, stosownie do art. 241¹¹ ustawy Kodeks pracy;
- d) Regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, wprowadzony zarządzeniem Dyrektora³⁵ po zaopiniowaniu przez Radę Naukową³⁶, zgodnie z art. 24 ust. 1a ustawy oib. Regulamin zawiera wszystkie obowiązkowe zapisy wskazane w ustawie oib. [Akta kontroli str. 633-676]

29. W ostatniej ocenie działalności naukowej i badawczo-rozwojowej przeprowadzonej przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2017 r. PIMOT uzyskał kategorię naukową B. Instytut odwołał się od tej decyzji wnosząc o przyznanie kategorii A. Instytut argumentował, że niesłusznie został zakwestionowany naukowy charakter prac badawczo-rozwojowych zgłoszonych jako dorobek Instytutu. Argumentacja PIMOT odnosiła się w szczególności do kryterium III oceny, czyli *praktycznych efektów działalności naukowej i artystycznej*. W tym kryterium, mimo wskazania 1661 materialnych efektów działalności naukowej, PIMOT otrzymał 8,72 pkt. Instytut odwołał się również od zastrzeżeń dot. form prawnych przekazania produktów będących przedmiotem zgłoszonych aplikacji argumentując m.in., że rozporządzenie MNiSW³⁷ nie precyzuje zamkniętego katalogu dopuszczalnych form prawnych w przypadku aplikacji.

W wyniku odwołania przyznano Instytutowi 27,49 pkt w kryterium III, co przełożyło się na zmianę oceny i przyznanie kategorii A. [Akta kontroli str. 401-403, 677-732]

30. W związku ze zmianą ustawy oib VIII kadencja Rady uległa skróceniu z dniem 30 czerwca 2017 r. W dniu 28 czerwca 2017 r. odbyły się wybory do Rady Naukowej IX kadencji 2017 – 2021. Skład Rady Naukowej (20 członków) był zgodny z art. 30 ust. 1 ustawy oib. W dniu 9 kwietnia 2018 r. odbyły się wybory uzupełniające do RN z uwagi na to, że jeden z członków Rady – pracownik Instytutu rozwiązał umowę o pracę. Wybory odbyły się zgodnie z Regulaminem wyborów do Rady Naukowej PIMOT. Regulamin wyborów do Rady Naukowej PIMOT, wprowadzony zarządzeniem Dyrektora z 25 maja 2017 r., został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Naukową³⁸. W 2017 r. odbyły się 4 posiedzenia Rady Naukowej VIII kadencji oraz 2 posiedzenia Rady Naukowej IX kadencji, na których podjęto łącznie 19 uchwał (9 w VIII i 10 w IX kadencji). W 2018 r.

²⁹ Zarządzenie nr 17/2015 z dn. 28.08.2015 r.

³⁰ Zarządzenie nr 15/2013 z dn. 16.12.2013 r.

³¹ Zarządzenie nr 10/2018 z dn. 29.08.2018 r. w sprawie zmiany Regulaminu Pracy PIMOT.

³² Zarządzenie nr 22/2015 z dn. 03.11.2015 r.

³³ Uchwała nr 13 z dn. 27.10.2015 r.

³⁴ Rejestr prowadzony przez Okręgowego Inspektora Pracy w Warszawie, wpis U-MCCLXXXIII z dn. 23.10.2015 r.

³⁵ Zarządzenie nr 2/2015 z dn. 26.01.2015 r.

³⁶ Uchwała nr 71 z dn. 23.01.2015 r.

³⁷ Rozporządzenie MNiSW z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym i uczelniom, w których zgodnie z ich statutami nie wyodrębniono podstawowych jednostek organizacyjnych (Dz. U. poz. 2154)

³⁸ Uchwała nr 34 z dn. 29.05.2017 r.

odbyły się 3 posiedzenia, na których podjęto 6 uchwał. Wszystkie działania Rad Naukowych obu kadencji odzwierciedlone w uchwałach mieściły się w katalogu działań wymienionych w art. 29 ust. 2 ustawy oib.

Zgodnie z art. 30 ust. 9 ustawy oib Rady Naukowe VIII i IX kadencji działały na podstawie uchwalonych przez siebie regulaminów, które zatwierdzono na posiedzeniach Rady³⁹. [Akta kontroli str. 733-768]

31. Prawidłowo, tj. zgodnie z przepisami ustawy oib, dokonano wyborów rzecznika dyscyplinarnego i komisji dyscyplinarnej.

Komisja Dyscyplinarna została wybrana w dniu 30 czerwca 2015 r. Tryb wyboru i skład Komisji Dyscyplinarnej był zgodny z art. 55 ust 1 ustawy oib oraz § 11 Statutu Instytutu. Jej skład został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Naukową.

Rzecznik Dyscyplinarny powołany przez Radę Naukową w dniu 10 lipca 2015 r. spełniał kryteria określone w art. 57 ust. 1 ustawy. Tryb wyboru Rzecznika był zgodny z wymogami art. 57 ust. 1 ustawy oib.

Rada Naukowa w dniu 24 października 2017 r. dokonała zatwierdzenia dotychczasowego składu Komisji Dyscyplinarnej i Rzecznika Dyscyplinarnego⁴⁰. [Akta kontroli str. 769-788]

32. Prace realizowane w Instytucie były zgodne z określonymi w Statucie zadaniami, zarówno w zakresie działalności podstawowej, jak i innej niż podstawowa. Podejmowane w PIMOT zadania dotyczyły prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych, od części badawczej, przez przystosowywanie uzyskanych wyników do potrzeb praktyki, po wdrażanie rezultatów prac. Wszystkie zadania dodatkowe również wpisywały się w zawarty w Statucie zakres działalności Instytutu. Kontrola dokumentacji dotycząca działalności podstawowej oraz innej niż podstawowa⁴¹ potwierdziła, że zakres i tematy wszystkich objętych analizą prac zgodne były z zadaniami określonymi w Statucie. [Akta kontroli str. 407]

33. Dyrektor Instytutu, stosownie do art. 44 ust. 4 oraz art. 50 ustawy oib, ustanowił⁴² Regulamin oceny dorobku pracowników naukowych i badawczo-technicznych. Ostatnia ocena okresowa w grupie pracowników naukowych została przeprowadzona w 2015 r. (za lata 2011-2014), ocenionych zostało 15 pracowników, z czego 13 otrzymało ocenę pozytywną, a 2 pozytywną warunkową do weryfikacji przy następnej ocenie.

W grupie pracowników badawczo-technicznych ostatniej oceny dokonano w 2017 r. (za lata 2015-2016), ocenionych zostało 15 pracowników, z czego 14 pracowników otrzymało ocenę pozytywną, a 1 pracownik ocenę negatywną. Wyniki oceny z 2017 r. w grupie pracowników badawczo-technicznych były lepsze od wyników ocen z 2015 r. (za lata 2013-2014), gdy oceniono 24 pracowników, z czego 5 negatywnie (21%).

Wyniki ocen zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową⁴³. Pracownicy, którzy uzyskali ocenę negatywną zostali przesunięci do grupy pracowników inżynieryjno-technicznych i otrzymali nowe zakresy obowiązków, które znajdują się w ich aktach osobowych. Kolejne oceny pracowników powinny zostać przeprowadzone: w 2019 r. (pracownicy naukowci) i w 2021 r. (pracownicy badawczo-techniczni).

[Akta kontroli str. 789-798]

C. JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA

Procesy zarządzania w Instytucie były wspierane poprzez wprowadzone przez Dyrektora mechanizmy i instrumenty, na które składały się: wewnętrzne regulacje, utrzymywany system zarządzania jakością, narzędzia informatyczne i rozwiązania organizacyjne. Sformułowano misję i opracowano strategię działania Instytutu, co odzwierciedlają opracowane w PIMOT dokumenty: *Kierunkowe plany tematyczne badań naukowych* oraz *Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej*. Zapewnione zostało monitorowanie realizacji celów.

³⁹ Uchwały RN z dn.: 10.07.2015 r. i 24.10.2017 r.

⁴⁰ Uchwała nr 7 z dn. 24.10.2017 r.

⁴¹ Statut, Plan finansowy na 2017 rok, Sprawozdanie Dyrektora z wykonania zadań w 2017 r. oraz informacje udzielone przez Dyrektora Instytutu (pismo z dn. 19.09.2018 r., znak: R.0810.2.2018.9.BP)

⁴² Zarządzenie nr 16/2015 z dn. 29.08.2015 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu oceny okresowej pracowników naukowych i badawczo-technicznych.

⁴³ Uchwała nr 21 z 31 maja 2016 r. nr 36 z 30 czerwca 2017 r.

Instytut wdrożył system zarządzania jakością w oparciu o normy ISO, rozszerzając go o procedurę zarządzania ryzykiem (PO-22). W PIMOT funkcjonuje system informatyczny *Platforma Komunikacji*, ułatwiający dostęp użytkownikom do zarządzeń, procedur i innych dokumentów związanych z działalnością Instytutu oraz pozwalający na monitorowanie realizacji celów, w tym prac badawczych i rozwojowych. Pozytywnie należy ocenić wprowadzenie Kodeksu Etyki. W PIMOT wprowadzono rozwiązania służące zapewnieniu bezpieczeństwa danych i systemów informatycznych oraz bezpieczeństwa fizycznego i postępowania w przypadku zagrożeń.

Mając jednakże na uwadze ustalenia dotyczące gospodarki finansowej, zasadne jest twierdzenie, iż wdrożone procesy zarządcze powinny w zdecydowanie większym stopniu być ukierunkowane na usunięcie nieprawidłowych wyników i trendów finansowych oraz aktywniejsze wykorzystanie posiadanego potencjału dla rozwoju podstawowej działalności Instytutu, o której mowa w art. 2 ustawy oib. W tym celu rozważenia wymaga przeprowadzenie pogłębionego przeglądu i oceny zarządzania lub audytu finansowo-organizacyjnego.

Zasadnym jest doprowadzenie, zgodnie z zamierzeniami, do uregulowania stanu prawnego nieruchomości.

34. W PIMOT określono misję Instytutu, którą jest zapewnienie polskim przedsiębiorcom (głównie z sektorów transportu, paliw i odnawialnych źródeł energii) silnego wsparcia naukowo-badawczego w procesie doskonalenia wyrobów i wprowadzania ich na rynki światowe. Dokumenty strategiczne Instytutu: Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2017-2020 oraz Kierunkowy plan tematyczny *badawczych i prac rozwojowych na 2017* uwzględniają misję Instytutu.

Instytut ustalił Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2017-2020 oraz Kierunkowy plan tematyczny badań naukowych i prac rozwojowych na 2017 r. Oba dokumenty zgodnie z art. 29 ustawy oib zostały zaopiniowane przez Radę Naukową⁴⁴. [Akta kontroli str. 383, 405, 799-820]

35. W okresie objętym kontrolą w PIMOT nie były wdrożone regulacje wewnętrzne z zakresu etyki. Pozytywnie należy ocenić, że z dniem 19 listopada 2018 r. *Kodeks Etyki Przemysłowego Instytutu Motoryzacji* został wprowadzony do stosowania⁴⁵ po pozytywnym zaopiniowaniu przez Związek Zawodowy, a także przez Radę Naukową⁴⁶. Kodeks jest publikowany na Portalu Wewnętrznym Instytutu. Analiza jego postanowień wykazała, że warto rozważyć ich uzupełnienie o zapisy dotyczące zapewnienia bezpiecznego i anonimowego sposobu zgłaszania przypadków naruszenia norm etycznych. [Akta kontroli str. 821-836]

36. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. siedmiu pracowników Instytutu posiadało zgodę Dyrektora na dodatkowe zatrudnienie. Wg stanu na dzień 31 sierpnia 2018 r. zgodę posiadało dwóch pracowników. Z przedstawionych dokumentów wynika, że pracownicy przed uzyskaniem zgody złożyli wnioski o jej uzyskanie. [Akta kontroli str. 837-860]

37. Kierownictwo PIMOT (Dyrektor, Zastępcy Dyrektora i Główna Księgowa) wypełniło obowiązek określony w art. 28 ust. 3 ustawy oib i podpisało umowy o zakazie konkurencji. W Instytucie nie występuje stosunek bezpośredniej podległości służbowej w rozumieniu art. 39 ust. 2 ustawy oib. [Akta kontroli str. 861-862]

38. W PIMOT wdrożono certyfikowany i doskonalony zintegrowany system zarządzania jakością na bazie wymagań normy ISO 9001 i PN-EN ISO/IEC 17025 oraz systemy zarządzania jednostek inspekcji i certyfikacji PIMOT, regulowane przez odrębne systemy zarządzania wdrożone i utrzymywane zgodnie z właściwymi normami (PN-EN ISO/IEC 17065, PN-EN ISO/IEC 17020). Za prawidłowość działania wdrożonych w PIMOT systemów zarządzania jakością odpowiada komórka Głównego Specjalisty ds. Systemów Zarządzania i Audytu. Pracownicy mają bieżący dostęp do dokumentacji systemu zarządzania. [Akta kontroli str. 383, 405]

39. Od 2016 r. funkcjonuje w Instytucie wewnętrzny system informatyczny Platforma Komunikacji, której podstawowym założeniem jest nadzór nad wszystkimi prowadzonymi badaniami, ich terminowością, zespołem realizującym oraz dziennikiem badań, umożliwiającą ewidencję i nadzór nad prowadzonymi działaniami komórek organizacyjnych oraz poszczególnych pracowników.

System ten, opracowany od podstaw według pomysłu i koncepcji zastępcy dyrektora do spraw badań, wspomaga prowadzone w Instytucie prace badawczo rozwojowe i wdrożeniowe. Rozbudowano go o

⁴⁴ Uchwała nr 26 RN z dn. 13.12.2016 r.

⁴⁵ Zarządzenie Dyrektora nr 14/2018 w sprawie wprowadzenia Kodeksu Etyki Przemysłowego Instytutu Motoryzacji .

⁴⁶ Uchwała nr 18 z 26.10.2018 r.

możliwość prognozowania przychodów z prac badawczych oraz kontroli tych przychodów i ich terminowości. Każdy pracownik Instytutu posiada indywidualne konto na Platformie. Po zalogowaniu otrzymuje dostęp do wszystkich swoich bieżących spraw/zleceń, przydzielanych zadań, terminów realizacji, dokumentów, zarządzeń dyrektora. Dzięki takiemu rozwiązaniu pracownicy mają stały dostęp do najważniejszych informacji, kierowanych indywidualnie lub do grupy osób, np. w ramach komórki organizacyjnej, w tym takich informacji jak zaplanowane urlopy, rezerwacja pojazdów służbowych czy aktualne wnioski (np. dot. zakupów). Jednym z istotnych elementów jest aktualizowana na bieżąco baza danych podmiotów/klientów współpracujących z Instytutem, co zapewnia nadzór nad poprawnością administrowanych danych.

Funkcjonujące w Instytucie narzędzia komunikacji wewnętrznej (Platforma Komunikacji oraz strona wewnętrzna PIMOT) oraz zewnętrznej (Portal Instytutu oraz Biuletyn Informacji Publicznej) – są dostosowywane do potrzeb Instytutu, funkcjonują nieprzerwanie i są na bieżąco aktualizowane.

[Akta kontroli str. 389, 391-393, 395, 863-864]

40. Monitorowanie osiągnięcia celów prowadzone jest poprzez obowiązujący system zarządzania jakością oraz Platformę Komunikacji.

Nie rzadziej niż raz w roku dokonywany jest przegląd systemu zarządzania. Decyzje wynikające z przeglądu dotyczące celów przewidzianych do realizacji nanoszone są na karty realizacji celów. Ponadto, jak poinformował Dyrektor Instytutu, Dykcja PIMOT organizuje spotkania z kierownictwem w celu omówienia bieżących spraw wymagających podjęcia decyzji i ustalenia planu ewentualnych działań, a także dla wyznaczania nowych celów. Cele odnoszące się do bieżących spraw są określane także w formie zadań na Platformie Komunikacji. Platforma umożliwia nadzorowanie stopnia i terminu realizacji celów i zadań na każdym szczeblu zarządzania⁴⁷.

[Akta kontroli str. 385, 389]

41. Pozytywnie należy ocenić wprowadzenie do systemu zarządzania w Instytucie nowej procedury ogólnej „Zarządzanie ryzykiem” (PO-22). Określa ona wytyczne do zarządzania ryzykiem dla całej działalności Instytutu, z podziałem na procesy. Właściciel procesu określa prawdopodobieństwo, skutek i istotność ryzyka. Procedurę wprowadzono w związku ze zmianami w normie ISO 9001 i nowym wydaniem normy PN-EN ISO/IEC 17025; wiąże się to z koniecznością przeszkolenia pracowników i przygotowania ich do zarządzania ryzykiem w szerszym zakresie (nie tylko certyfikacji i inspekcji)⁴⁸. Akta kontroli str. 385, 865-884, 865-884]

42. Kierownictwo Instytutu zapisami Regulaminu organizacyjnego PIMOT zapewniło podział obowiązków, uprawnień i zakresów odpowiedzialności pracowników na poszczególnych stanowiskach pracy. Przed przystąpieniem do pracy każdy pracownik otrzymuje zakres czynności, co zostało potwierdzone badaniem na próbie 49 spośród 185 pracowników Instytutu (28 %). Pozytywnie należy ocenić określenie w Regulaminie pojęcia tajemnicy służbowej oraz zasad jej przestrzegania.

Ponadto, w PIMOT obowiązuje procedura ogólna PO-10 „Personel”, która określa zadania właściwe dla poszczególnych osób w laboratoriach i komórkach realizujących procesy (wg ISO 9001), tak, aby pracownik – odpowiednio do stanowiska i funkcji – znał swoje obowiązki i uprawnienia. Procedura określa zasady zarządzania personelem w laboratoriach oraz właściwe formularze. Ma ona na celu zapewnienie, aby wszyscy pracownicy w zakresie ustalonych uprawnień, odpowiedzialności i obowiązków postępowali w określony sposób. Do procedury opracowany został formularz F-1 „Karta personelu”, w którym określa się zadania pracownika. Karta każdego pracownika jest przechowywana w Dziale Kadr i Płac.

[Akta kontroli str. 861-862 oraz 927-972]

43. Pozytywnie należy ocenić działania kierownictwa w zakresie wprowadzenia zasad przydzielania i korzystania ze służbowych kart płatniczych oraz rozliczania operacji finansowych dokonanych przy ich użyciu⁴⁹, przeznaczonych do dokonywania wyłącznie operacji finansowych związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych.

Karty płatnicze są udostępniane na podstawie umowy na czas określony, zawartej pomiędzy Dyrektorem Instytutu a pracownikiem, która określa prawa i obowiązki użytkownika karty. Pracownik jest odpowiedzialny

⁴⁷ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 18.09.2018 r.

⁴⁸ Komunikat Głównego Specjalisty ds. Systemów Zarządzania i Audytu z dn. 19.09.2018 r.

⁴⁹ Zarządzenie nr 3/15 z 9.03.2015 r. w sprawie zasad przydzielania i korzystania ze służbowych kart płatniczych w PIMOT.

za zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, przepisami PIMOT lub z umową wykorzystanie karty.

[Akta kontroli str. 885-926]

44. Skontrolowano akta osobowe 49 spośród 185 pracowników Instytutu (26%), w tym: Laboratorium Bezpieczeństwa Pojazdów - 17, Laboratorium Badań Symulacyjnych - 11, Laboratorium Analityczne - 11, Dział Techniczny i Pojazdów - 10. W wyniku badania stwierdzono, że wszyscy pracownicy z wybranej próby zostali poinformowani o ryzyku zawodowym, co znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji pracowniczej. Do akt osobowych załączono także zakresy praw i obowiązków pracownika („karta uprawnień i odpowiedzialności pracownika”, „karta personelu”) oraz umowy o zakazie konkurencji (podpisane z pracownikami, których obowiązuje zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Instytutu - zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy oib). Umowy o zakazie konkurencji zawierają informację o tym, co jest uznawane za działalność konkurencyjną oraz informację o okresie obowiązywania umowy. [Akta kontroli str. 861-862, 973-976]

45. Kierownictwo Instytutu określiło zasady i sposoby motywowania pracowników. Kwestie te ujęto w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy PIMOT. Zgodnie z postanowieniami ZUZP pracownikowi mogą być przyznane dodatki do wynagrodzenia z tytułu uzyskania habilitacji lub doktoratu. W Regulaminie Premiowania Pracowników Przemysłowego Instytutu Motoryzacji określono motywacyjne składniki wynagrodzeń w formie premii regulaminowej, uznaniowej i zadaniowej. [Akta kontroli str. 381, 643-676]

46. System pełnomocnictw udzielonych pracownikom przez Kierownictwo Instytutu wymaga przeglądu.

Dyrektor delegował uprawnienia poprzez wydawanie pełnomocnictw dla podległych pracowników. Na dzień 31 sierpnia 2018 r. obowiązywało 6 pełnomocnictw udzielonych przez urzędującego Dyrektora Instytutu oraz 1 udzielone przez poprzedniego Dyrektora⁵⁰. W pełnomocnictwach wskazano ich zakres. W 4 przypadkach pełnomocnictwa zawierają zapisy, że udzielone zostają na czas nieoznaczony i są ważne do odwołania, w pozostałych 3 przypadkach zawierają zapisy, że zostały zawarte na czas nieoznaczony. Pełnomocnictwa nie zawierały zapisów dotyczących możliwości dalszego delegowania uprawnień. Ponadto w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 sierpnia 2018 r. obowiązywało 8 innych pełnomocnictw, których termin wygaś w okresie objętym kontrolą. [Akta kontroli str. 383, 977-1008]

47. W Instytucie działania audytowe mają charakter doraźny, nie są realizowane w sposób usystematyzowany. Pozytywnie należy ocenić zaplanowane w procesie przygotowania skorygowanej struktury Instytutu powołanie komórki audytu wewnętrznego. [Akta kontroli str. 387, 393]

48. W Instytucie zostały wdrożone mechanizmy służące zapewnieniu bezpieczeństwa danych i systemów informatycznych oraz bezpieczeństwa fizycznego i postępowania w przypadku zagrożeń.

W Instytucie wdrożono „Instrukcję Ochrony Obiektu PIMOT”, określającą zasady postępowania w przypadku zagrożenia biologicznego, przestępstwa przeciwko mieniu, zdrowiu i życiu, naruszenia przepisów o ochronie informacji niejawnych, awarii technicznych, zalania, katastrofy budowlanej itd. Zawiera ona również zasady udzielania pierwszej pomocy oraz przekazywania informacji podmiotom zewnętrznym. Wprowadzono system informatyczny i system zabezpieczeń dostępu do danych oraz ochrony danych, obejmujący fizyczne i techniczne środki ochrony. Dokumentacja papierowa oraz znajdujące się na terenie Instytutu wyposażenie przechowywane są w pomieszczeniach zamykanych, do których dostęp mają pracownicy PIMOT po pobraniu kluczy z elektronicznych szafek otwieranych za pomocą indywidualnych kart dostępu. Wdrożony został system kontroli w celu ograniczenia dostępu do: Instytutu, parkingu dla samochodów, grup pokoi, laboratoriów, innych pomieszczeń i szafek z kluczami do pokoi. Umożliwia on m.in. poruszanie się po określonym obszarze tylko określonej grupie osób, co może być na bieżąco aktualizowane poprzez systemowe zmiany na serwerze. Karty dostępu mają wszyscy pracownicy Instytutu oraz osoby przebywające stale na terenie PIMOT (np. najemcy). [Akta kontroli str. 397]

49. Instytut posiada osobowość prawną i wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000087250. W KRS widnieje prawidłowo wskazany minister nadzorujący. [Akta kontroli str. 389-391]

50. Kontrolą objęto nieruchomości PIMOT położone w Warszawie przy ul. Jagiellońskiej 55 (pow. 66 887 m²). Nieruchomości te mają założone księgi wieczyste, ich stan prawny jest uregulowany.

⁵⁰ Wykaz pełnomocnictw indywidualnych obowiązujących w latach 2017 i 2018

ZALECENIA POKONTROLNE

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia i oceny, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli, zalecam:

1. Niezwłoczne uaktualnienie Polityki Rachunkowości, zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości.
2. Wzmocnienie gospodarki finansowej Instytutu w zakresie wdrożenia mechanizmów:
 - a) skutecznego monitorowania wskaźników płynności i niedopuszczania do zbyt niskiego poziomu płynności finansowej,
 - b) zapobiegania nieterminowemu regulowaniu płatności, a tym samym wyeliminowania przypadków ponoszenia dodatkowych kosztów z tytułu odsetek,
 - c) skutecznego monitorowania stanu zobowiązań i niedopuszczania do zbyt wysokiego ich poziomu.
3. Skuteczne zakończenie działań likwidacyjnych Spółki zależnej.
4. Skuteczne uregulowanie spraw własności nieruchomości położonej we wsi ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~
~~xxxxxxxx~~.
5. Wdrożenie takich mechanizmów zarządzania (kontroli zarządczej), które będą ukierunkowane na usunięcie nieprawidłowych wyników i trendów finansowych oraz aktywniejsze wykorzystanie posiadanego potencjału dla rozwoju podstawowej działalności Instytutu, o której mowa w art. 2 ustawy oib. W tym zakresie rekomenduje się w szczególności opracowanie polityki rozwoju kadr Instytutu i wykorzystywanie możliwości, jakie daje fundusz badań własnych.
6. Rozważenie przeprowadzenia pogłębionego przeglądu i oceny zarządzania lub audytu finansowo-organizacyjnego Instytutu.
7. Wzmocnienie systemu zarządzania w Instytucie (systemu kontroli zarządczej) w celu zapewnienia:
 - aktualizacji i przestrzegania obowiązujących w Instytucie regulacji wewnętrznych dot. zakupów o wartości poniżej 30 tys. euro;
 - cyklicznych przeglądów pełnomocnictw udzielanych pracownikom PIMOT.

Na podstawie art. 49 w zw. z art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy o kontroli, uprzejmie proszę Pana Dyrektora o przedstawienie, w terminie 45 dni od daty otrzymania niniejszego dokumentu, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu uwag i wniosków, podjętych działaniach lub o przyczynach ich niepodjęcia albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Ponadto, mając na uwadze wejście w życie ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz, uprzejmie proszę o przekazanie ww. informacji również Prezesowi Centrum Łukasiewicz, nadzorującemu instytutu Sieci.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach:

Egz. Nr 1 – Przemysłowy Instytut Motoryzacji w Warszawie.

Egz. Nr 2 – Departament Kontroli w Ministerstwie Przedsiębiorczości i Technologii.

Kierownik jednostki kontrolującej:

.....